

M. Çağatay Güler
cagatayguler.93@gmail.com

Suriye'de Enerji Kaynaklarının Yüzde 70'i YPG Kontrolünde

TÜRKİYE'NİN OPERASYONLARI SONRASI SAHADA DEĞİŞEN TÜM DENGELERE RAĞMEN DEĞİŞMEYEN ÖNEMLİ BİR GERÇEKLİK, PKK/ YPG'NİN HALEN ENERJİ KAYNAKLARININ YÜZDE 70'İNİ KONTROL ALTINDA BULUNDURMASIDIR. ESED'İN FIRSATTAN İSTİFADE ENERJİ KAYNAKLARINI ELE GEÇİRME ÇİRİŞİMİNE ABD OLANAK TANIMAMIŞTIR.

Suriye'de enerji kaynaklarının mahiyeti, iç savaşın başladığı ilk günden bu yana hem bölgesel hem de küresel aktörler için büyük önem arz etmektedir. Ülke her ne kadar büyük ve kaliteli enerji rezervlerine haiz olmasa da, var olan üretim miktarı 2011 öncesinde yerel arzı karşılamakta ve hatta ihraç edilebilmekteydi. Fakat bölgede DEAŞ'ın güç kazanması ve enerji kaynaklarının büyük çoğunluğunu ele geçirmesi ile dengeler değişmeye başladı. 2014'ten sonraki süreçte, ABD ve sahada vekil unsur olarak kullandığı PKK/ YPG güçleri, DEAŞ'ın kontrol ettiği bu kaynakları peyderpey ele geçirerek, başta Esed rejimi olmak üzere Rusya, Türkiye ve İran'a karşı stratejik bir üstünlük elde etti. Mevcut durumda, Türkiye'nin operasyonları sonrası sahada değişen tüm dengelere rağmen değişmeyen önemli bir gerçeklik, PKK/YPG'nin halen daha ülkenin enerji kaynaklarının yüzde 70'ini kontrolü altında bulundurmasıdır. Bu durumun temel nedeni iddia edildiği gibi ABD'nin bölgeden elde ettiği petrol gelirlerini bırakmak istememesi değil, Esed rejiminin bu kaynaklarının kontrolünü yeniden ele geçirerek içinde bulunduğu enerji sıkıntısını aşmasını istememesidir.

2010 öncesinde rejimin sahip olduğu toplam enerji üretiminin yaklaşık 28 milyon ton eşdeğer petrol (Mtoe) olduğunu, 2015'te ise bu oranın 4,68 milyon ton eşdeğer petrole düştüğünü görüyoruz. Aynı yıl aralığında gerçekleştirilen günlük petrol üretimine baktığımızda 416 bin varilden 35 bin varile kadar gerilediğini görmekteyiz. Rejim güçleri petrol ihraç eden konumundan dışa bağımlı bir konumuna gerilemiştir. Bunların yanı sıra yıllık doğalgaz üretimi de yarı yarıya düşmüştür (8,3 milyar metreküpten 4,3 milyar metreküpe). 2015 sonrası YPG'nin alan kazanması ile bu veriler daha da gerilemiştir ve 2017'de rejimin petrol üretimi günlük 25 bin varile kadar düşmüştür.

Enerji Kaynakları

Mevcut durumda ABD ve PKK/ YPG'nin kontrol ettiği enerji sahalarına baktığımızda, ilk başta Deyrizor bölgesinin geldiğini görmekteyiz. Ülkenin sahip olduğu en önemli rezervler, Suriye'nin güneyindeki bu bölgede bulunmaktadır. Deyrizor bölgesinin tüm enerji kaynakları olmasa da doğusunda kalan bölgenin en büyük sahalarının PKK/YPG'nin kontrolünde olduğunu görmekteyiz. Bu bölgede bulunan El-Ömer sahası

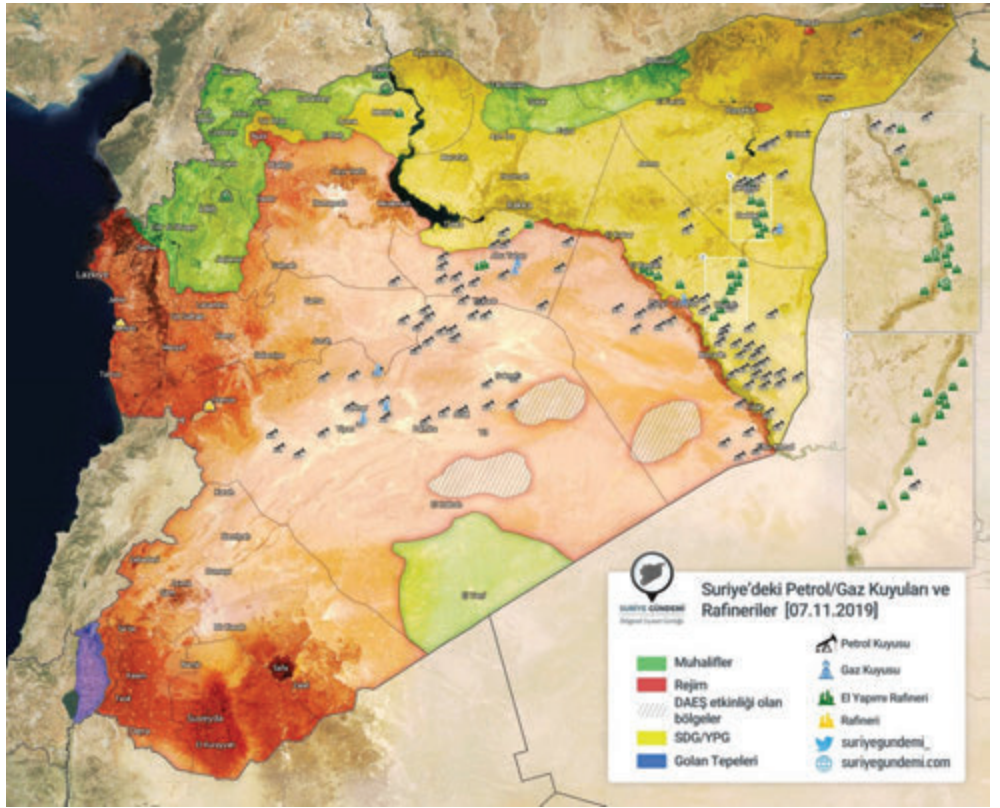
ülkenin ve Deyrizor bölgesinin en önemli ve en büyük petrol sahasıdır. Ek olarak Cafra, Arfa, Vard, Tanak, Kevabi, Kahar, Şueytat gibi 10'dan fazla petrol sahası yine PKK/YPG'nin kontrolünde olan bu bölgede bulunmaktadır. Sadece bu bölgenin petrol sahaları ülkenin tüm enerji kaynaklarının yüzde 30'una tekabül etmektedir. Bu bölgelere ek olarak Rakka ve Haseke petrolleri terör örgütünün kontrol ettiği diğer petrol sahalarıdır. Her ne kadar ekimde ABD askeri Rakka'dan geriye çekilmiş olsa da 22 Kasım itibarıyla yeniden bölgede konuşlanmıştı.

Ayrıca YPG kritik doğalgaz sahalarına da sahiptir. Bu bağlamda Suriye'nin en büyük doğalgaz tesisi (günlük yaklaşık 1,4 milyar metreküp üretim) olan Konoko, YPG'nin kontrolü altındadır. Ek olarak Deyrizor bölgesinin doğusunda bulunan diğer doğalgaz kaynakları da YPG tarafından kontrol edilmektedir. Rejimin şu anki doğalgaz üretiminin 3,1 milyar metreküp olduğu düşünüldüğünde, Konoko'nun önemi daha da belirgin hale gelmektedir. Konoko tesisine ek olarak YPG, diğer birçok doğalgaz sahasını da işletmektedir. Bugün YPG, Esed rejiminden yaklaşık 3 milyar metreküp civarında daha fazla doğalgaz çıkarım potansiyeline (tahmini kapasitesi 4,5-5 milyar metreküp) haizdir.

Tüm bu veriler göz önüne alındığında, PKK/YPG terör örgütünün ülkenin tüm enerji kaynaklarının dörtte üçüne yakın bir kısmını kontrol ettiğini söylemek günümüz içinde yanlış olmayacaktır. Terör örgütü bahse konu sahalarda çıkarttığı ham petrolü ihraç etmektedir. YPG'nin mevcut ihracat potansiyeli günlük yaklaşık 300 bin varildir. Bu anlamda Brent petrolün ortalama fiyatı göz önüne alınırsa ve YPG'nin tüm potansiyelini kullanabileceği, cari fiyatlarla işlem yapabileceği varsayılırsa, terör örgütünün yıllık yaklaşık 8 milyar dolarlık bir gelir etme potansiyeline sahip olduğu söylenebilir. Bu veriler YPG'nin siyasi yapılanması olan Suriye Demokratik Konseyi verileriyle de, yukarıda verilen toplam ham petrol üretim potansiyeli ile de tutarlıdır. Konseyin yayımladığı verilere göre, potansiyelin şu anda yaklaşık üçte biri (günlük yaklaşık 125 bin varil) kullanılabilmektedir. Bu durumda yerel ihtiyacın haricinde günlük 100 bin varilin ortalama 30 dolardan (Konsey verilerine göre güncel cari fiyatların yarısı) ihraç edildiği göz önünde bulundurulursa YPG'nin yıllık yaklaşık 1,1 milyar dolarlık bir petrol gelirine sahip olduğu söylenebilir (günlük yaklaşık 3 milyon dolar).

ABD'nin Petrole Uzanan Eli

Barış Pınarı Harekatı sonrası gelen noktada enerji kaynaklarının kontrolü konusunda herhangi bir değişiklik yaşanmadığını görmekteyiz. PKK/YPG güçleri enerji kaynakları üzerindeki hakimiyetini korumaktadır. Esed rejimi, hareket sonrası fırsattan istifade enerji kaynaklarını ele geçirmeye yönelik bazı bölgelerde girişimlerde bulunmuştur fakat ABD bu duruma olanak tanımamıştır. ABD'nin yaklaşımları ve resmi açıklamaları sonrası, bölgede bulunan enerji rezervlerinin ehemmiyetinin başka bir boyuta taşındığını görmekteyiz. Zira ABD Başkanı Donald Trump'ın, "Petrolü güven altına aldık. O nedenle az sayıda ABD askeri petrolün olduğu bölgelerde kalacak ve biz

Türkiye'nin atabileceği en önem adım, YPG/PKK petrolünün satışı ve sevkiyatı için stratejik bir konuma sahip olan Fıshabur Sınır Kapısı'nın kontrolünü almak olacaktır. Terör finansmanına bu yolla önemli bir darbe vurulabilir.

de petrolü koruyacağız. Petrolle ne yapacağımıza sonra karar vereceğiz" şeklinde açıklaması bu hususu destekler niteliktedir. Bu açıklama sonrası Ria Novosti gibi bazı Rus haber kaynakları ABD'nin Suriye petrollerinden günlük 1 milyon dolar elde ettiğini dolayısıyla bu kaynakları terk etmek istemeyeceklerini iddia etmiştir. Bunun üzerine birçok enerji uzmanı ve analist ABD'nin bölgedeki asıl amacının Suriye petroleri olduğunu ve bu petrollerden önemli kazançlar elde ettiğini açıklamıştır. Lakin bu okumalar oldukça hatalıdır. Gerek tüm Suriye'nin petrolü gerekse PKK/YPG'nin kontrolü altında olan bölgeler, ülke özelinde yeterli olsa da rezerv ve kalite bakımından diğer ülkelere kıyasla değerli değildir (Suriye petrol rezervi toplam 2,5 milyar varil, Irak petrol rezervi toplam 148 milyar varil). Ayrıca ABD'nin bölgedeki günlük maliyetleri göz önüne alındığında petrolden elde edilecek 1 milyon doların aslında ne kadar düşük bir değere sahip olduğu görülebilmektedir. Fakat PKK/YPG'nin bölgedeki diğer aktörlere karşı elde ettiği 3 milyon dolar, hayatta kalabilmeleri ve kendi finansmanlarını sağlayabilmeleri açısından

büyük bir stratejik öneme sahiptir. Bununla beraber rejimin içinde bulunduğu ve bulunmaya da devam edeceği enerji arz güvenliği sıkıntısı, PKK/YPG'nin kontrolündeki petrolü elinde tutan ABD için bir kazanca dönüşmüştür.

Türkiye'nin bu noktada atabileceği en önem adım Fıshabur Sınır Kapısı'nın kontrolünü almak olacaktır. Zira bu geçiş noktası YPG/PKK petrolünün satışı ve sevkiyatı için stratejik bir konuma sahiptir. Ancak bu minvalde terör örgütünün elde ettiği yüksek gelirlere engel olunabilir. Tabii ki bu nokta ticaret yapılan tek nokta değildir ancak terör finansmanına önemli bir darbe vuracaktır. Bu ihtimal Barış Pınarı Harekatı kapsamında olası görünme de belki yapılabilecek yeni bir operasyon ile sağlanabilir. En nihayetinde orta ve uzun vadede PKK/YPG unsurlarının kontrolü altında bulunan bu kaynakların, terör örgütünden temizlenerek, Suriye halkının geleceği için kullanılması şarttır. Başarıldığı takdirde Suriye'de yeniden yapılanmanın maliyeti hafiflemiş olacak ve Suriye doğal kaynakları terör finanse etmek yerine Suriye halkı için kullanılmış olacaktır. **[1]**